

ПЕСНИКИЊА ТАЊА КРАГУЈЕВИЋ ПОВОДОМ НОВЕ ЗБИРКЕ „ПЛАВИ СНЕГ“

Песме у малим бочицама

Драган Богутовић

Помало старинска дисциплина, поезија још дејствује погоном стварних емоција, живи од болних суочавања, која бисмо најрадије превидели и припада мањини. Чак и у науко немогућим егзистенцијалним условима, дух ствара своје трезоре и притајено се надмеће са неминовностима

ПРВУ збирку песама, „Врати се Вољо“, објавила је у двадесетој години, за њу добила, тада изузетно угледну, Бранкову награду и тако громким кораком ушла у поезију. Од тада је Тања Крагујевић (1946), која је иначе магистар књижевности, исписала још 16 песничких књига, од којих се последња, „Плави снег“, појавила пре две-три недеље, у издању КoB. Веома запажене биле су и збирке „Осмејак омичице“, „Дивљи булевар“ (награда „Ђура Јакшић“), „Мушка срма“, „Пејажи невидљивог“, „Писмо на кожи“, „Њутнов дремеж“, „Жена од песме“.

Готово с поједнаким успехом објављивала је есејистику и књижевну критику, за шта је добила признања „Исидора Секулић“ и „Милан Богдановић“. Као уредник „Народне књиге“ креирала је, девелопсетих, неколико емниентних колекција дела савремене српске књижевности, била иницијатор првог објављивања на српском језику дела Марине Цветајеве, покренула едизију „Alpha

Lyrae“, посвећену најзначајнијим именима модерне светске поезије. Настављајући тим путем, недавно је постала уредник Савремене светске поезије „Ариел“, угледне издавачке куће „Агора“ из Зрењанина, чији ће први наслови бити представљени на овогодишњем Сајму књига у Београду.

□ *Књига је названа према последњој песми. Ошкур и зашито „Плави снег“?*
- Снег је пратилац, готово конституент моје песме. Веје из моје родне Паноније, у кошави је мој најважнијег града, Београда, а добија посебан подстицај у кошмарним вејавицама збиље, или сновидних предела моје поезије. У овој књизи је потпртан плавим. То је одговор који мој сензибилитет, или само биће лирске песме, даје неблагонаклоним пејзажима наших живљења, облијајући да прими њихову природу, да им се потчини.

□ *Ваша збирка би се, можда, могла назвати и према једној другој песми „Апарман туге“, јер се кроз досија стихова провлачи настојање да се у захуклој, модерној цивилизацији сачува емоција и индивидуална суштина.*

„Апарат туге“ је олдита била једна од могућности за назив читаве збирке. Носи у себи оследјајућу контраверзу између опонјне, фиктивне и доследно надграђиване лакоће протицања, која нас истовремено чини жељним „гостовања“ у елементарној људској ситуацији, ваздуху, лишћу, страстима, истинском животу.

□ *Две песме из „Плавог снега“ постоје и ван вас блиских пејзажама, Срби Митровићу и Рауи Ливади, који нису више међу нама...*

- Србу Митровића упознала сам припремајући за штампану, као уредник, књигу Филипа Ларкина „Свадебни ветар“. Тако је овог изузетног револуционара и антологичара, благородног и рањивог песника, сам „песнички случај“ увео у мој живот и подарио ми наше тродеценијско дружење. Интелектуална и поетска пак, посвећеничка авантура Раше Ливаде, јединствена је. Била сам у једном од првих програмских савета „Писма“ - његове

књижевне задужбине. Моја песма је тек мали дуг тој духовној отмености и модерном подвизањштву. Одломци нашег уређеног космоса, напме, отисну се од нас олакском оних које ценимо. Желела сам да их задржим.

□ *За читаоце у истисвању стихова увек има печег*
Топле боје
□ *На нашој и не само нашој књижевној сцени све је доминантније њаказано женско писмо која има наклонист чышалаца и кријишке. Како шумачици ову њојаау?*

- Пуно завијутака, меко, пријемчиво, то писмо је мелодијска лествица која дисхармониј и нехат света, усавршеност његових борилачких вештина, каткад и саму празнину, увек изнова, посебним волшебношћима, преводи у топлу боју живота.

□ *Шта је за вас поезија: нека врста ујочицишта и суровог сааокодицишта, наци да се „формулицише“ своја мисао и осећање, или, можда, обоје заједно?*

- „Свиден компас“, каже један мој стих. Не жели да умакне ригидним поступањима реалности а да их бар не окрзне, као што не жели да одустане ни од своје сен-

зитивне природе, која је реалност по себи. Стога је моја песма, како ми се данас чини, херметички узглобљено поље тензија, смисаоних судара, пре неголи благи пејзаж ведрине. Фрагментат је енигме, која и сама све више наликује коцки у играма на срећу. Не знамо на којој ће страни њена ивичност обележити тренуњак којим нам започиње дан, или вест која ће нам одредити деценију, инферналију која ће покренути лавину збиљања епохе. Не знам унапред одговор који би на сваку од тих ситуација дао мој стих, али посве сам сигурна да је и сам уплетен у интригу збиље, њен, и свој, занос и хаос, који налажу да се могућу варљиви склад опрезно прекомпоунује у низове блиско повезаних, уљебљених, а међусобно посве различитих микроцелина.

□ *Најисали сје и неколико веома зајажених књига есеја и записи о нацишим и стираним писцима. Колико вам ши истисоци помажу у раду на својевичним стишховима?*

- Пријатељи ми кажу да ови текстови „краду“ моје поетске вибрације, лирске замисли и речи. Али, они

су, заправо, начин да исказем став према корпусу поезије којој припадам, а делом и оном који настаје другде, да их обојим лирским тумачењем и на тај начин проширим поетски ехо шттива према којима имам афирмативан став. Тај вид књижевне спрегме ме храбри и оснажује. Инспиририше ме евокација светова која ме уверавају у неспособности имагинативна и смисаона устројства, врност и снагу писане речи.

□ *Душ из година поезија је и у свећу и код нас у великој сеници њрозе, посебно романа. Може ли се шу нешто ѡрменитији?*

- Речници завођења данас се формирају у другим дискурсима. Магија визуелног, „брза“ култура спота, ороло моћно изграђени око пророчанских медијских формула, или идолизовање различитих сцена јавности, песми остављају непоуларну улогу скулпљача крхотина у мрежама симулакрума и подножу заљуваног света.

Помало старинска дисциплина, поезија још увек дејствује погоном стварних емоција, преврше „кошта“ свог изумитеља, извршитеља и трпиоца вивисекције - живи

се формирају у другим дискурсима. Магија визуелног, „брза“ култура спота, ороло моћно изграђени око пророчанских медијских формула, или идолизовање различитих сцена јавности, песми остављају непоуларну улогу скулпљача крхотина у мрежама симулакрума и подножу заљуваног света.

Помало старинска дисциплина, поезија још увек дејствује погоном стварних емоција, преврше „кошта“ свог изумитеља, извршитеља и трпиоца вивисекције - живи

се формирају у другим дискурсима. Магија визуелног, „брза“ култура спота, ороло моћно изграђени око пророчанских медијских формула, или идолизовање различитих сцена јавности, песми остављају непоуларну улогу скулпљача крхотина у мрежама симулакрума и подножу заљуваног света.

Помало старинска дисциплина, поезија још увек дејствује погоном стварних емоција, преврше „кошта“ свог изумитеља, извршитеља и трпиоца вивисекције - живи

се формирају у другим дискурсима. Магија визуелног, „брза“ култура спота, ороло моћно изграђени око пророчанских медијских формула, или идолизовање различитих сцена јавности, песми остављају непоуларну улогу скулпљача крхотина у мрежама симулакрума и подножу заљуваног света.

Фото А. Стевановић

Неухватљива ризница духа

ПОВОДОМ СТО ГОДИНА ОД РОЂЕЊА ПРЕДРАГА - ПЕЂЕ МИЛОСАВЉЕВИЋА

Саво Поповић

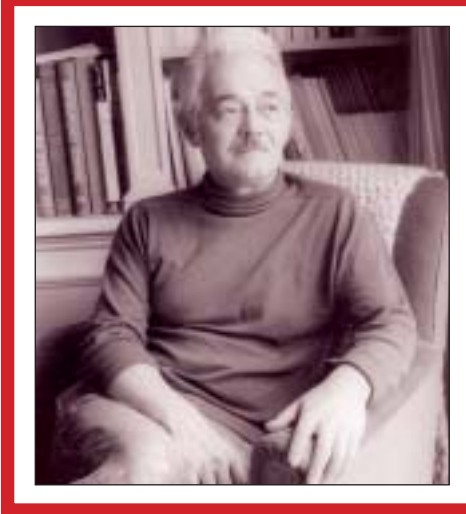
БИО је човек од духа, огнегован изданаг тла, израстао неочекивано у тренутку, у средини која није радо откривала семе највишег дара.

□ *Одликовање*
- **СКОПЉЕ** је 1966. наградило за драму о цару Самуилу, а сликар је већ пре те објавио и „Море ведрине“, а потом драму „Зошор“. Сам је потврдио да подједнаким интензитетом и пише и слика: „Сликама дању, а драме сам ноћу писао“. Али, многобројније су домаће и иностране награде за сликарство. Броз га је одликовао.

јисте. Али, Милосављевић - интелектуалац деликатне уметничке културе и сликар препознатљивог духа урбане меланхолије био је и члан САНУ. Ипак, ваљда по логици којом се Академија није потрудила око Лубардиног јубилеја - ништа је није обавезивао ни век од Милосављевићевог рођења. А. Ђелић остаје у праву што се тиче свести друштва о сопственим величинама - како за њиховог живота тако и у смрти.

По сопственом исказу, Милосављевић је чинећи уступак породици уместо архитектуре уписао Правни факултет. „Као свршени правник постао сам чиновник. Као дугогодишњи службеник имао сам мало времена за сликарство, али је оно ипак победило“. Дефинитивно побеђује 1950, кад напушта „чиновничку службу“.

Називали су га, с правом, непоновљивим сликаром нежности и стрепње, чије је дело „камен у ризници наше уметности“. Као и у случају Лубарде, ни овај јубилеј није обавезивао САНУ

у смисао знакова које је исписао“. Век од рођења великог уметника је прилика за сваку средину свесну свог идентитета да „одгонета знаке“. Ово

је, дакле, била идеална прилика за ново студиозно „читање“ комплексног опуса и живота Пеђе Милосављевића - нао СА-НУ, како тврди, нема довољно новца, иако се музеји реновирају...

А, разлога за нов приступ делу великог сликара било је и има подоста. Ђорђе Кадифевић тврди да је Милосављевић његову и и „бар две генерације пре моје“ стављао пред дилему: где тражити суштину онога што се дешава на слици?

„У духу или у материји? У објекту или његовој метафори? У илузији или у структури?“ Стога Кадифевић 1972. закључује да има „неке свесне ироније у Пеђином одбијању да се опердели и постане јасан. Ето још једног доказа за спорно уверење да је иронија облик мудрости... Пеђа се одлучио за онај други опаснији ризик: остати што дужи на рубу, у леблењу, без ослонца, остати негде између, где је близу крај, али и увек живо семе почетка“.

Поводом велике ретроспективе у МСУ, којом је обележено, са 150 дела, пола века Милосављевићевог стваралаштва - Павле Васић је 1978. оптенио да је Пеђа сликар који је прошао без тешкоћа кроз све животне „прашке и стреле судбе обесне“. Али, то је била прилика и да јавност откри-

је сву „раскош духовне ризнице“ Милосављевићевог дела, да га прогласе „алем-каменом у ризници наше уметности“. А, Мома Капар да је „Пеђин дух немогуће лукавством намамити натраг у флашу и на њу налепити етикету са годином флаширања...“.

Терор
- **РЕКАО** бих да живимо у ери епформела, то јест апстрактне уметности која настаје спонтано, неоговорно, независно било од какве традиције. Каткада ми се чини да живимо у терору епформела и апстрактне уметности по сваку цену.
(П. Милосављевић, новембар 1961)

Миодрага Б. Протића - Милосављевић је „сликар нежности и стрепње“, али је и „неповољив у српској и југословенској уметности“. Можда је најбоље о „особености оригиналне естетике“ Пеђе Милосављевића писао Зоран Маркушић.

У грчкој митологији постоје извори заборав а сећања. Пеђа Милосављевић је, како записије Љубица Миљковић, жеђ гасно са овог другог и продужио трајање. Али, где жеђ гасе баптистички његовог разноликог и вишеслојног опуса?

